

መማርና መማር

(ሲጠብቅና ሲላላ)

ትዳርን የተቃናና የተሳካ ለማድረግ በሁለት ባላዎች ላይ መትከል ያሻል ይላሉ ሊቃውንቱ። በመማርና በመማር።

ሰው ሌላውን ሥራ ሁሉ የሚሠራው አንድም ተምሮ አንድም ለምዶ ነው። ትዳር ሲመሠርት ግን ትምህርትም ልምድም የለም። ትዳርን እንደ ትምህርት ዓይነት መርጦ፣ ከፊደል እስከ ዳዊት ደግሞ፣ አድርሶ አስመስክሮ የተመረቀ የለም። እዚህም እዚያም ትዳርን የተመለከተ ንባብና ሐሳብ ይገኝ ካልሆነ የትዳር ዲፕሎማና ዲግሪ፣ ማስተርስና ዱክትርና የለም። ሌላውን ሞያ ለተግባሩ ተመሳሳይ በሆነ አምሳያ ተግባር(ዎርክ ሾፕ/ሲሙሌተር) ልምምድ ማድረግ ይቻላል። ትዳርን ግን በአምሳያው ላይ ልምምድ ማድረግ አይቻልም። (እንሌ ይህን ያህል ዓመት ትዳርን በተመለከተ ልምድ አለው) ብሎ መጻፍ የሚችል መሥሪያ ቤትም የለም። ለዚህ ነው በትዳር ጉዞ ውስጥ (እየኖሩ መማር) ወሳኝ የሚሆነው።

ትዳር ማለት ጥቂት ዕውቀትና ጥቂት ሐሳብ ይዘው ገብተው፣ እየኖሩ የሚማሩበት ትምህርት ቤት ነው። ስለ ዋና በሚገባ ማወቅ የሚቻለው እየሞኙ እንደሆነው ሁሉ፣ ስለ ትዳር በበቂ ሁኔታ መማር የሚቻለው እየኖሩ ነው። ሁለቱም በተለያዩ ቤተሰቦች ባሕልና መርሕ ያደጉ፣ አንዱ ለሌላው ተብሎ በዕውቅ ያልተሠሩ፣ በነጠላ ተወልደው በድርብ የሚኖሩ ናቸውና። በትዳር መርከብ ውስጥ ከሌላው ጋር ሲኖሩ ሊከሰቱ የሚችሉትን የአስተሳሰብ፣ የፍላጎት፣ የጠባይና የአካሄድ ለውጦች አስቀድሞና አስረግጦ መተንበይ አስቸጋሪ ነው። እንኳን አንዱ ስለሌላው ስለራሱም ለውጥ ቀድሞ መተንበይ ይከብደዋል። ይባስ ብሎም ከዚያ በፊት ያልነበሩ ሦስት ነገሮች ይከሰታሉ። በየራሳቸው ሲወስኑና ሲያደርጉ የኖሩት ወንድና ሴት በጋብቻ ምክንያት ሥልጣናቸው የጋራ፣ ኃላፊነታቸው የጋራ፣ ውሳኔያቸውም የጋራ ይሆናል። መመካከር፣ መግባባትና መጋራት የግድ ይሆናል። በአንድ ዙፋን ላይ ሁለት ነገሥታት ይነግሣሉ።

በእዝ ሠንሠለት ሁለት ሰዎች ለአንድ ሰው ተጠሪ ሊሆኑ ይችላሉ። አንድ ሰው ግን ለሁለት ሰው ተጠሪ አይሆንም። በትዳር ውስጥ ግን ይከሰታል። አንድ ልጅ፣አንድ የቤት ሠራተኛ፣ አንድ በቤት ውስጥ የሚኖር ሰው ለሁለት ሰዎች ተጠሪ ይሆናል። በሁለቱ ጋብቻ ምክንያት ሌላ ማኅበረሰብ ይፈጠራል። ሲለጥቅ ደግሞ አንዳንድ ጊዜ የሚተቃቀፉ፣ አንዳንድ ጊዜም የሚገፋፉ ሁለት ቤተሰቦች ከሁለቱ ጀርባ ይመጣሉ። መጥተውም ወይ ጸጥ ያለ፣ አለያም ማዕበል የበዛበት ውቅያኖስ ይፈጥራሉ። ይህን የቤተሰብ ውቅያኖስ ማስተዳደር ለተጋቢዎቹ አዲስ ነገር ነው። ሲሠልስ ደግሞ ከሁለቱ ኑሮ ልጆች ይወለዳሉ። ይህን አዲስ የተፈጥሮ ስጦታ መቀበል፣ ተቀብሎም ማስተዳደር ዕውቀት፣ ብስለትና ጥበብ ይጠይቃል።

በዚህ ሁሉ ጉዞ ውስጥ ብልህ ይማራል፣ ሞኝ ያማራል። ብልህ ከምን ይማራል? ቢሉ ከሦስት ነገሮች ይማራል። ከራሱ ጉዞ ይማራል፣ ከትዳር አጋሩ ጉዞ ይማራል፣ ከሁለቱም ጉዞ ይማራል። ቀድሞ የሚያውቃቸውን፣ ይሆናሉ ብሎ ሲገምታቸው የኖሩትን፣ እንዲሆኑ የሚፈልጋቸውንና እንዲያደርጋቸው የተመከረውን በትዳር ውስጥ ይሞክራቸዋል። የተሳካ ውጤት ካመጣለት፣ እሰየው ብሎ መመሪያው ያደርጋቸዋል። ችግር ከተፈጠረበት፣ ይቅርታ ብሎ ያርማቸዋል። እየተሞረደና እየተሳለ፣ እያወቀና እየበሰለ፣ እየታረመና እየተስተካከለ ይሄዳል። ለዚህም ነው የተሟላ ባል ማግኘት አይቻልም፣ የሚሟላ ባል እንጂ፣ የተሟላች ሚስትም ማግኘት ከባድ ነው፣ የምትሟላ ሚስት እንጂ የሚባለው።

ብልህ ከትዳር አጋሩም ይማራል። የትዳር አጋርን በእጩኝነት ጊዜ ማየት ፀሐይን በሩቁ እንደማየት፣ በትዳር ጊዜ ማየት ደግሞ ፀሐይን ቀርቦ እንደማየት ነው ይባላል። አንዳንድ ጊዜ ከምናስበው የተለየ ነገር ሊከሰት ይችላል። ይህ መሆኑን

ቀድሜ ባውቅ ኖሮ አላገባትም/ አላገባውም ነበር ያሰኛል። ሊቃውንቱ (አንዳውቅህ ተገለጥ) ይላሉ። የአንድን ሰው ጠባይ፣ ሐሳብና አቋም መገለጡን አንጥላው። ባወቅነው መጠን እንዴት መያዝ፣ እንዴትስ ማሸነፍ እንደምንችል እናውቃለንና። ከማያውቁት ነገር ጋር መኖር እንጂ ካወቁት ነገር ጋር መኖር አያስፈራም። ከትዳር አጋርህ ጋር ይበልጥ አብረሃት በኖርክ ቁጥር ይበልጥ ታውቃለህ፤ ይበልጥ ባወቅካት ቁጥርም ይበልጥ አብረሃት ትኖራለህ። ብልህ ባል ከብርታቷም ሆነ ከድካሟ፣ ከትዕግሥቷም ሆነ ከንዴቷ፣ የሚወስደው ትምህርት አለ። ብልህ ሚስትም እንዲሁ። ትዳር ማለት ምርቃት የሌለበት ትምህርት ቤት ነው። እንደጎበዝ የአብነት ተማሪ ሲቀጽሉ መኖር። አብረው መዘለቅ የቻሉ ባለትዳሮች በሚገባ እየተማሩ፣ የሰለጡ ባለትዳሮች ይሆናሉ።

በትዳር መማር ብቻ ሳይሆን መማርም አለ። ከየራሳቸውና ከአጋራቸው ብቻ ሳይሆን ከጋራ ኑሯቸውም ይማራሉ። ጋብቻ ማለት በትዳር ላይ ሥልጣንና ኃላፊነት የሚረከቡበት ቀን ነው። ጋብቻ በሰጣቸው ሥልጣን ብቻ የሚጠቀሙ ባለትዳሮች ፍቻቸው ቅርብ ነው። ጋብቻ በሰጣቸው ኃላፊነት ብቻ የሚጠቀሙ ባለትዳሮችም ምሬታቸው ቅርብ ነው። ጋብቻ ሥልጣንና ኃላፊነት ነው። ትዳር የሠመረ የሚሆነው እነዚህ ሁለቱ ሚዛን ሲሠሩ ነው። ትዳር ማለት የሥልጣንና የኃላፊነት አማካይ ነው። ኃላፊነት በተሞላበት ስሜት ሥልጣንን ለመጠቀምና ሥልጣን ባለው መንገድ ኃላፊነትን ለመወጣት የሚችሉበትን ዘዴ የሚያገኙት አብሮ በመኖር፣ አብሮም በመማር ነው። እየተማሩ በሄዱ ቁጥር ሥልጣናቸውን የጋራ፣ ኃላፊነታቸውንም የጋራ ያደርጉታል።

ትዳርን የሚያቆመው ሌላው ባላ ደግሞ (መማር) ነው። ይቅር ማለት። ይቅር ማለት (ለይቅርታ የተዘጋጀ ልብ) ይፈልጋል። ይቅር ማለት ሽማግሌ ገብቶ፣ ዕርቅ ወርዶ ይቅርታ ሲጠየቅ (አሺ ይቅር ብያለሁ) ማለት አይደለም። ነገሮችን ለማለፍና ለማሳለፍ፣ ራስ ምክንያት ሰጥቶ ይቅር ብሎ ለማለፍ ዝግጁ መሆን ነው። ነገሮችን በክፋትና በተንኮል ከማየት ይልቅ ከልምድ እጥረት፣ ከጊዜያዊ ስሜት፣ ከማይታወቁ መነሻዎችና ከድካም ሊመጡ እንደሚችሉ በመረዳት ቀድሞ ይቅር ማለት። ቀድሞ ይቅር የሚል ሰው መፍትሔው ላይ እንጂ ችግሩ ላይ አይቆዝም፤ ነገሩን ከመፍተል ይልቅ መፍትሔውን ይሸምናል። ክርስቶስ በመስቀል ላይ ሳለ (የሚያደርጉትን አያውቁምና ይቅር በላቸው) ብሎ ስለ ሰቃዮቹ ለምኗል። ሰቃዮቹ (የምናደርገውን ስለማናውቅ ይቅር በለን) አላሉትም። እርሱ ራሱ የቅድሚያ ምክንያት ሰጥቶ (የሚያደርጉትን አያውቁም) አለላቸው እንጂ። የይቅርታ ልብ ማለት ይህ ነው። በማናቸውም ጊዜና በማናቸውም ሁኔታ እያስተሠረዩ መጓዝ።

ትዳር ነጥብ ማስቆጠሪያ አይደለም። ልምድ ማስቆጠሪያ እንጂ። ትዳር በሁሉም ነገር መግባባትን፣ መተማመንንና መስማማትን አይጠይቅም፤ ከተለያዩ በታዎች በመጡ፣ በጾታም በማይገናኙ ሁለት ሰዎች የሚመሠረት ነውና። ትዳር የተለያዩ ሰዎች ያዘጋጁዋቸው ሁለት ፈትሎች እየተገመዱ የሚሄዱበት ሽመና ነው። ሲጀመር ጫፍና ጫፉ ይያያዛል፤ በሂደት ግን ካልተገመደው የተገመደው እየበለጠ ይሄዳል። ግመዳው ግን እንዲህ በቀላሉ የሚከወን አይደለም። ውስጡ ሕመም አለው። ያንን ሕመም መጀመሪያ ማከም፣ በኋላም ማዳን የሚቻለው በይቅርታ ነው፤ በመማር። ውይይቱና ክርክሩ እንኳን ውጤት የሚያመጣው በሁለቱም ልብ ውስጥ የይቅርታ ልብ ካለ ብቻ ነው። ውጤቱ መሸናገፍ ሳይሆን መተራረም ከሆነ። መማር (ይቅር ብያለሁ) ማለት አይደለም። መተውና መርሳት ጭምር እንጂ። ፋይል እየሰበሰቡና በትናንቱ እርሾ የዛሬውን ሊጥ እያበኩ መሄድ አይደለም። በትዳር መጋገር ያለበት አፍለኛ እንጀራ ነው።

ከትናንቱ ተምሮና ምሮ መሄድ እንጂ፣ አምርሮና አማርሮ መሄድ ትዳርን ይበክለዋል።

መማርና መማር - ለተቃና ትዳር።